

അദ്ധ്യായം I

തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ ഘടനയും
സംക്രമണവും ഉത്തരവാദിത്വ ചട്ടങ്ങളും

അദ്ധ്യായം I
തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ ഘടനയും സംക്രമണവും
ഉത്തരവാദിത്വ ചട്ടക്കൂടും

1.1 ആമുഖം

ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടനയുടെ എഴുപത്തിമൂന്നും എഴുപത്തിനാലും ഭേദഗതികൾ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് ഭരണഘടനാ പദവി നൽകുകയും അവയ്ക്ക് ഏകീകൃത ഘടന, ക്രമമായ തിരഞ്ഞെടുപ്പ്, നിയതമായ ധനാഗമം എന്നിവ വ്യവസ്ഥാപിതമാക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ ഭേദഗതികളെ തുടർന്ന് മൂന്നാംതല സർക്കാരായി പ്രവർത്തിക്കുന്നതിന് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളെ പ്രാപ്തമാക്കുന്നതിനായി സംസ്ഥാന നിയമസഭ 1994-ലെ കേരള പഞ്ചായത്ത് രാജ് നിയമവും (കെപിആർ നിയമം) 1994-ലെ കേരള മുനിസിപ്പാലിറ്റി നിയമവും (കെഎം നിയമം) പാസാക്കി. തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളെ ശാക്തീകരിക്കുന്നതിനായി സർക്കാർ ബന്ധപ്പെട്ട മറ്റ് നിയമങ്ങളിൽ ഭേദഗതികൾ വരുത്തുകയും ചെയ്തു. ഇതിന്റെ തുടർച്ചയായി, സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളായി പ്രവർത്തിക്കുന്നതിന് സാധ്യമാകത്തക്കവിധമുള്ള അധികാരങ്ങളും ചുമതലകളും ഉത്തരവാദിത്വങ്ങളും സർക്കാർ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളെ ഏൽപ്പിച്ചു. ഭരണഘടനയും വിവിധ നിയമങ്ങളും നൽകിയ അധികാരങ്ങൾ നിറവേറ്റുന്നതിന്, ഭരണഘടനയുടെ പതിനൊന്നാം പന്ത്രണ്ടും പട്ടികകളിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ള വിഷയങ്ങൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള, സാമ്പത്തിക വികസനത്തിനും, സാമൂഹീകരണത്തിനും വേണ്ടിയുള്ള രൂപരേഖകൾ തയ്യാറാക്കലും പദ്ധതികൾ നടപ്പാക്കലും തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ ചെയ്യേണ്ടതാണ്.

1.2 ഓഡിറ്റ് ചെയ്യുന്നതിനുള്ള അധികാരം

ഇന്ത്യയുടെ കമ്പ്ടോളർ ആന്റ് ഓഡിറ്റർ ജനറലിന് (സി ആന്റ് ഏജി) ഓഡിറ്റ് ചെയ്യാനുള്ള അധികാരം ലഭിച്ചിരിക്കുന്നത് ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടനയുടെ 149-ഉം 151-ഉം അനുച്ഛേദങ്ങൾ അനുസരിച്ചും, 1971-ലെ കമ്പ്ടോളർ ആന്റ് ഓഡിറ്റർ ജനറലിന്റെ (ചുമതലകൾ, അധികാരങ്ങൾ, സേവന വ്യവസ്ഥകൾ) നിയമവുമനുസരിച്ചാണ്. വിവിധ തരം ഓഡിറ്റുകളുടെ തത്വങ്ങളും രീതിശാസ്ത്രങ്ങളും കമ്പ്യൂട്ടർ ആൻഡ് ഓഡിറ്റർ ജനറൽ പുറപ്പെടുവിച്ച ഓഡിറ്റിംഗ് സ്റ്റാൻഡേർഡ്സിലും ഓഡിറ്റിന്റെയും അക്കൗണ്ടുകളുടെയും റെഗുലേഷൻസിലും നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

1.2.1 ചുമതലകളുടെയും ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെയും കൈമാറ്റത്തിന്റെ സ്ഥിതി

കെപിആർ നിയമത്തിലെയും കെഎം നിയമത്തിലെയും വ്യവസ്ഥകൾ പ്രകാരം അതാത് നിയമത്തിന്റെ പട്ടികകളിൽ വിവരിച്ചിരിക്കുന്ന വിഷയങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച് തങ്ങളുടെ അധികാരപരിധിയിൽ വരുന്ന പ്രദേശങ്ങളുടെ ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റേണ്ട ചുമതല തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്കാണെന്നും, പട്ടികകളിൽ വിവരിച്ചിരിക്കുന്ന വിഷയങ്ങളുടെ പൂർണ്ണമായ ഭരണാധികാരം അവർക്ക് മാത്രമാണെന്നും അതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട സാമ്പത്തിക വളർച്ചയ്ക്കും സാമൂഹ്യനീതിക്കും ആവശ്യമായ പദ്ധതികൾ തയ്യാറാക്കേണ്ടതും നടപ്പാക്കേണ്ടതും അവരാണെന്നും വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നു.

സർക്കാരിന്റെ വിവിധ വകുപ്പുകളുടെ ചുമതലകൾ, അവ നിർവ്വഹിക്കുന്ന ഉദ്യോഗസ്ഥർക്കൊപ്പം തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് കൈമാറ്റം ചെയ്യണമെന്ന് ഈ നിയമങ്ങൾ വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നു. ഒരോ തലത്തിലും കൈമാറിയ ചുമതലകൾ പരസ്പരം അതിക്രമിക്കാത്ത വിധത്തിലായിരിക്കണം വിവിധ തലങ്ങളിലുള്ള തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് ചുമതലകൾ കൈമാറേണ്ടത്.

ഭരണഘടനയുടെ പതിനൊന്നാം പട്ടികയിൽ പഞ്ചായത്ത് രാജ് സ്ഥാപനങ്ങളുമായി (പിആർഐകൾ) ബന്ധപ്പെട്ട 29 ചുമതലകൾ (അനുബന്ധം 1.1) ഉൾപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

കെപിആർ നിയമം അധികാരപ്പെടുത്തിയതനുസരിച്ച് ഇതിലെ 26 ചുമതലകൾ സർക്കാർ പഞ്ചായത്ത് രാജ് സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് കൈമാറി (1995 സെപ്റ്റംബർ). ചെറുകിട വന ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ, വൈദ്യുതി വിതരണം, ഭൂപരിഷ്കരണം നടപ്പിലാക്കൽ എന്നീ ചുമതലകൾ ഇനിയും പിആർഐകൾക്ക് കൈമാറാനുണ്ട്. അതുപോലെ, ഭരണഘടനയുടെ പന്ത്രണ്ടാം പട്ടികയിൽ നഗര തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങളെ (യുഎൽബികൾ) സംബന്ധിക്കുന്ന 18 ചുമതലകൾ (അനുബന്ധം 1.2) ഉൾപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഭൂവിനിയോഗ നിയന്ത്രണവും കെട്ടിടനിർമ്മാണവും, ഗാർഹിക, വ്യവസായ, വാണിജ്യ ആവശ്യങ്ങൾക്കുള്ള ജലവിതരണം, അഗ്നിശമനം, നഗര വനവൽക്കരണം, പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണം, പാരിസ്ഥിതിക വശങ്ങളുടെ പ്രോത്സാഹനം എന്നിവ ഒഴികെയുള്ള എല്ലാ ചുമതലകളും യുഎൽബികൾക്ക് കൈമാറിയിട്ടുണ്ട് എന്ന് സർക്കാർ അറിയിച്ചു (2023 ഫെബ്രുവരി). എന്നിരുന്നാലും, തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് കൈമാറിക്കിട്ടിയ ചുമതലകളിൽ ഉൾപ്പെട്ട പദ്ധതികൾ പലതും സമാന്തരമായി സർക്കാർ വകുപ്പുകളും നടപ്പിലാക്കി വരുന്നു.

കൈമാറ്റം ചെയ്യപ്പെട്ട ചുമതലകൾക്കും പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കും പുറമേ, വികസന പരിപാടികൾ നടപ്പാക്കുന്നതിന് കേന്ദ്ര-സംസ്ഥാന സർക്കാരുകൾക്കുവേണ്ടി ഏജൻസി പ്രവർത്തനങ്ങളും തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ ഏറ്റെടുക്കാറുണ്ട്.

ഭരണപരവും ചുമതലാപരവുമായ അധികാരവികേന്ദ്രീകരണത്തിന്റെ ഭാഗമായി പൊതുജന സേവന സ്ഥാപനങ്ങളായ വിദ്യാലയങ്ങൾ, ഡിസ്പെൻസറികൾ, പൊതുജന ആരോഗ്യ കേന്ദ്രങ്ങൾ, ആശുപത്രികൾ, അംഗൻവാടികൾ, ജില്ലാ ഫാമുകൾ, മൃഗസംരക്ഷണ കേന്ദ്രങ്ങൾ തുടങ്ങിയവ, സർക്കാർ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് കൈമാറ്റം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. എല്ലാ ദാരിദ്ര്യ നിർമ്മാർജ്ജന പരിപാടികളും ക്ഷേമ പെൻഷൻ പദ്ധതികളും തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലൂടെയാണ് നടപ്പിലാക്കുന്നത്.

കൈമാറിക്കിട്ടിയ കർത്തവ്യങ്ങൾ കാര്യക്ഷമമായി നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് യോഗ്യതയുള്ളതും പരിശീലനം നേടിയവരുമായ ഉദ്യോഗസ്ഥരെ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് ആവശ്യം ഉണ്ട്. അനിവാര്യമായ 1,302 തസ്തികകളിലേക്ക് ആളുകളെ വിന്യസിക്കേണ്ട സ്ഥാനത്ത്, വകുപ്പുകളിൽ തസ്തികകൾ സൂപ്പർന്യൂമറി ആയി നിലനിർത്തിക്കൊണ്ട് കേരള സർക്കാർ 990 തസ്തികകൾ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിൽ സൃഷ്ടിച്ചു (2013 ഫെബ്രുവരി). ബാക്കിയുള്ള 312 തസ്തികകളിൽ 234 പേരെ മാത്രമാണ് വിന്യസിച്ചത് (2022 ഒക്ടോബർ). സാമൂഹ്യനീതി, പട്ടികജാതി വികസനം, പട്ടികവർഗ വികസനം എന്നീ വകുപ്പുകൾ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് വേണ്ടി ഒരു ജീവനക്കാരെയും വിന്യസിച്ചിട്ടില്ല¹ (2022 ഒക്ടോബർ). 2000 ജൂലൈയിൽ സർക്കാർ അനുവദിച്ച അധിക തസ്തികകളിൽ, ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തുകളിൽ 56-ഉം മുനിസിപ്പാലിറ്റികളിൽ 40-ഉം ജില്ലാപഞ്ചായത്തുകളിൽ 15-ഉം, കോർപ്പറേഷനുകളിൽ 10-ഉം ജീവനക്കാരുടെ കുറവ് ഉണ്ടെന്ന് ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു.

1.3 തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ രൂപരേഖ

2021 ഡിസംബറിൽ, സംസ്ഥാനത്ത് 1200 തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. അവയുടെ വാർഡുകൾ/ഡിവിഷനുകൾ, ജനസംഖ്യ തുടങ്ങിയവ പട്ടിക 1.1-ൽ കൊടുത്തിരിക്കുന്നു.

¹ വിന്യസിക്കേണ്ട ജീവനക്കാരുടെ എണ്ണം: സാമൂഹ്യ നീതി-26, പട്ടിക ജാതി വികസനം-18, പട്ടിക വർഗ വികസനം-6

പട്ടിക 1.1 തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ താരതമ്യസ്ഥിതി

തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ തലം	എണ്ണം	വാർഡുകളുടെ/ ഡിവിഷനുകളുടെ എണ്ണം	തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ ശരാശരി ജനസംഖ്യ*
ജില്ലാപഞ്ചായത്തുകൾ	14	331	1903357
ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തുകൾ	152	2080	175309
ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ	941	15962	26674
മുനിസിപ്പൽ കോർപ്പറേഷനുകൾ	6	414	491240
മുനിസിപ്പാലിറ്റികൾ	87	3113	51664
ആകെ	1200	21900	-

* ജനസംഖ്യാകണക്കുകൾ 2011-ലെ സെൻസസ്

സ്രോതസ്സ്: തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പ് പ്രസിദ്ധീകരിച്ച തദ്ദേശരൂപം 2022

1.4 സംഘടനാ രൂപം

ഗ്രാമപ്രദേശങ്ങളിലും നഗരപ്രദേശങ്ങളിലും രൂപീകൃതമായിട്ടുള്ള തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ യഥാക്രമം പഞ്ചായത്ത് രാജ് സ്ഥാപനങ്ങൾ (പിആർഐ) എന്നും നഗര തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങൾ (യുഎൽബി) എന്നും അറിയപ്പെടുന്നു. സംസ്ഥാനത്തെ ശ്രീതല² പഞ്ചായത്ത് രാജ് സംവിധാനത്തിൽ, ഓരോ തലവും മറ്റുതലത്തിൽ നിന്ന് സ്വതന്ത്രമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നു. ഭരണഘടനയും നിയമങ്ങളും തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് അവയുടെ പ്രവർത്തനമേഖലയിൽ സ്വയംഭരണാവകാശവും സ്വാതന്ത്ര്യവും നൽകുമ്പോൾ, ദേശീയ സംസ്ഥാന നയങ്ങൾക്കനുസൃതമായി തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് വേണ്ട പൊതു മാർഗ്ഗരേഖകൾ പുറപ്പെടുവിക്കുന്നതിന് സർക്കാരിലെ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പിന് അധികാരമുണ്ട്.

പ്രസിഡന്റ്/ചെയർപേഴ്സൺ/മേയർ ആണ് യഥാക്രമം ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്/മുനിസിപ്പാലിറ്റി/മുനിസിപ്പൽ കോർപ്പറേഷൻ എന്നിവിടങ്ങളിലെ മുഖ്യ ഭരണത്തലവൻ. ഓരോ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനത്തിന്റെയും മുഖ്യ നിർവ്വഹണ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ അതിന്റെ സെക്രട്ടറിയാണ്. പിആർഐകളിലെ ഓരോ തലത്തിലെയും അംഗങ്ങളാണ് പ്രസിഡന്റ്, വൈസ് പ്രസിഡന്റ്, സ്റ്റാന്റിംഗ് കമ്മിറ്റികളുടെ ചെയർപേഴ്സൺമാർ എന്നിവരെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നത്. അതുപോലെ മുനിസിപ്പാലിറ്റി/മുനിസിപ്പൽ കോർപ്പറേഷനുകളിലെ കൗൺസിലർമാരാണ് ചെയർപേഴ്സൺ/മേയർ, വൈസ് ചെയർപേഴ്സൺ/ഡെപ്യൂട്ടി മേയർ, സ്റ്റാന്റിംഗ് കമ്മിറ്റികളുടെ ചെയർപേഴ്സൺമാർ എന്നിവരെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നത്.

സർക്കാർ 2022 ഒക്ടോബറിൽ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പ് പ്രിൻസിപ്പൽ ഡയറക്ടറെ തലവനാക്കിക്കൊണ്ട്, തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പിന് കീഴിലുള്ള അഞ്ച് വകുപ്പുകളായ പഞ്ചായത്ത്, ഗ്രാമവികസനം, നഗരകാര്യം, നഗരദേശാസൂത്രണ വകുപ്പ്, തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ എഞ്ചിനീയറിംഗ് വിഭാഗം എന്നിവയും മുനിസിപ്പൽ കോമൺ സർവ്വീസും സംയോജിപ്പിച്ച് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പ് കോമൺ സർവ്വീസ് രൂപീകരിച്ചു. ഗ്രാമവികസന കമ്മീഷണറേറ്റ്, പഞ്ചായത്ത് ഡയറക്ടറേറ്റ്, നഗരകാര്യ ഡയറക്ടറേറ്റ് എന്നിവ സംയോജിപ്പിച്ച് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പ് ഡയറക്ടറേറ്റ് (റൂറൽ) എന്നും തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പ് ഡയറക്ടറേറ്റ് (അർബൻ) എന്നും രണ്ടു വിഭാഗങ്ങൾ രൂപീകരിച്ചു. തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പ് എഞ്ചിനീയറിംഗ് വിഭാഗത്തെ ലോക്കൽ ഇൻഫ്രാസ്ട്രക്ചർ ഡവലപ്പ്മെന്റ് ആന്റ് എഞ്ചിനീയറിംഗ് വിഭാഗം എന്നും നഗരദേശാസൂത്രണ വിഭാഗത്തെ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പ് പ്ലാനിംഗ് വിഭാഗം എന്നും പുനർനാമകരണം ചെയ്തു.

² ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത്, ജില്ലാപഞ്ചായത്ത്

1.4.1 സ്റ്റാന്റിംഗ് കമ്മിറ്റികൾ

പഞ്ചായത്ത് സമിതികളിൽ/മുനിസിപ്പൽ കൗൺസിലുകളിൽ പ്രശ്നങ്ങളും നിർദ്ദേശങ്ങളും തീരുമാനമെടുക്കുന്നതിന് പരിഗണിക്കുന്നതിനു മുമ്പായി സ്റ്റാന്റിംഗ് കമ്മിറ്റികൾ³ (എസ്സികൾ) അവ വിശകലനം ചെയ്യുന്നു. ഓരോ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിനും ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തിനും നാല് വീതവും, ഓരോ ജില്ലാപഞ്ചായത്തിനും അഞ്ചും, ഓരോ മുനിസിപ്പാലിറ്റിയ്ക്കും ആറും, ഓരോ കോർപ്പറേഷനും എട്ടു വീതവുമാണ് എസ്സികൾ. അവരവരുടെ വിഷയങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട തീരുമാനങ്ങൾ എടുക്കുന്നതിനുള്ള അധികാരം എസ്സികൾക്ക് ഉണ്ട്. എസ്സികൾ എടുക്കുന്ന ഓരോ തീരുമാനവും തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ പഞ്ചായത്ത് സമിതിയുടെ/മുനിസിപ്പൽ കൗൺസിലിന്റെ അടുത്ത യോഗത്തിൽ വയ്ക്കേണ്ടതാണ്. ആവശ്യമെങ്കിൽ സമിതിയ്ക്ക്/കൗൺസിലിന് തീരുമാനങ്ങളിൽ ഭേദഗതി വരുത്താം.

1.4.2 സ്റ്റിയറിംഗ് കമ്മിറ്റി

സ്റ്റിയറിംഗ് കമ്മിറ്റി എസ്സികളുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഏകോപിപ്പിക്കുകയും നിരീക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ബന്ധപ്പെട്ട തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ പ്രസിഡന്റ്/ചെയർപേഴ്സൺ, വൈസ് പ്രസിഡന്റ്/ഡെപ്യൂട്ടി ചെയർപേഴ്സൺ എന്നിവരും, എസ്സികളുടെ ചെയർപേഴ്സൺമാരും ഉൾപ്പെട്ടതാണ് സ്റ്റിയറിംഗ് കമ്മിറ്റി.

1.4.3 തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ പദ്ധതി രൂപീകരണപ്രക്രിയ

ഭരണഘടനയുടെ 73-ഉം 74-ഉം ഭേദഗതികളുടെയും 1994-ലെ കേരള പഞ്ചായത്ത് രാജ് നിയമത്തിന്റെയും, കേരള മുനിസിപ്പാലിറ്റി നിയമത്തിന്റെയും നടപ്പിലാക്കലിന്റെ ഫലമായി, തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ മൊത്തത്തിലുള്ള വികസനത്തിനായുള്ള പദ്ധതികൾ ഗ്രാമ/വാർഡ് സഭകൾ, വർക്കിംഗ് ഗ്രൂപ്പുകൾ, വികസന സെമിനാറുകൾ എന്നിവയിലൂടെ എല്ലാ വിഭാഗം ജനങ്ങളുടെയും സജീവ പങ്കാളിത്തം ഉൾപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് അടിസ്ഥാന വികസന പദ്ധതികൾ രൂപീകരിക്കുന്നതിലും താഴെക്കിടയിൽ അവ നടപ്പിലാക്കുന്നതിലും തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ ഒരു പ്രധാന പങ്ക് വഹിച്ചിട്ടുണ്ട്. സർക്കാർ പുറപ്പെടുവിച്ച മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ പാലിച്ചുകൊണ്ട് എല്ലാവർഷവും തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ അടുത്ത വർഷത്തേയ്ക്കുള്ള ഒരു വികസന പദ്ധതി തയ്യാറാക്കുകയും അത് ജില്ലാ ആസൂത്രണസമിതിയുടെ അംഗീകാരത്തിനായി സമർപ്പിക്കുകയും വേണം. വർക്കിംഗ് ഗ്രൂപ്പുകൾ, വാർഡ് സഭകൾ/വാർഡ് കമ്മിറ്റികൾ, സ്റ്റാന്റിംഗ് കമ്മിറ്റികൾ, ജില്ലാ ആസൂത്രണ സമിതികൾ, നിർവ്വഹണ ഉദ്യോഗസ്ഥർ എന്നിവരാണ് വികേന്ദ്രീകൃത ആസൂത്രണ സംവിധാനത്തിൽ പദ്ധതി രൂപീകരണത്തിലും നിർവ്വഹണത്തിലും ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന സ്ഥാപനങ്ങൾ/ഗ്രൂപ്പുകൾ.

1.5 വിജിലൻസ് സംവിധാനം

1.5.1 തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്കായുള്ള ഓംബുഡ്സ്മാൻ

1994-ലെ കേരള പഞ്ചായത്ത് രാജ് നിയമത്തിന്റെ 271ജി വകുപ്പ് വ്യവസ്ഥ ചെയ്തിരിക്കുന്നതനുസരിച്ച് 2001-ൽ സർക്കാർ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്കായുള്ള ഓംബുഡ്സ്മാൻ രൂപീകരിച്ചു. തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥർ, തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട പ്രതിനിധികൾ എന്നിവരുടെ ഭാഗത്തുനിന്ന് ഭരണപരമായ കർത്തവ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റുമ്പോഴുണ്ടാകുന്ന അഴിമതി, ദുർഭരണം അല്ലെങ്കിൽ ക്രമക്കേടുകൾ എന്നീ പ്രവണതകളെ സംബന്ധിച്ച് അന്വേഷണവും ചോദ്യം ചെയ്യലും നടത്താവുന്ന ഉന്നതാധികാരമുള്ള ഒരു അർദ്ധ

³ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട അംഗങ്ങളിൽ നിന്നും അവർ തന്നെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്ന അംഗങ്ങളാണ് സ്റ്റാന്റിംഗ് കമ്മിറ്റിയിൽ ഉള്ളത്.

ജുഡീഷ്യൽ സ്ഥാപനമാണ് ഓംബുഡ്സ്മാൻ. മേൽപ്പറഞ്ഞ തരത്തിലുള്ള സംഭവങ്ങൾ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടാൽ ഓംബുഡ്സ്മാൻ സ്വമേധയാ പോലും കേസ് രജിസ്റ്റർ ചെയ്യുവാൻ കഴിയും. 2021-22 കാലയളവിൽ, 2,730 കേസുകളിൽ (1,996 പഴയ കേസുകൾ ഉൾപ്പെടെ), 733 കേസുകൾ ഓംബുഡ്സ്മാൻ തീർപ്പാക്കുകയുണ്ടായി.

1.5.2 തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്കായുള്ള ട്രൈബ്യൂണൽ

1994-ലെ കേരള പഞ്ചായത്ത് രാജ് നിയമത്തിന്റെ 271എസ് വകുപ്പും 1994-ലെ കേരള മുനിസിപ്പാലിറ്റി നിയമത്തിന്റെ 509-ാം വകുപ്പും വ്യവസ്ഥ ചെയ്തിട്ടുള്ളതനുസരിച്ച്, ജില്ലാ ജഡ്ജിയുടെ റാങ്കിലുള്ള ഒരു ജുഡീഷ്യൽ ഓഫീസർ ഉൾപ്പെട്ട ഒരു ജുഡീഷ്യൽ ട്രൈബ്യൂണൽ, തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്കായി 2004 ഫെബ്രുവരിയിൽ സംസ്ഥാനത്ത് രൂപീകരിച്ചു. നികുതി അല്ലെങ്കിൽ ഫീസ് അല്ലെങ്കിൽ സെസ്സ് നിർണ്ണയിക്കുകയും ആവശ്യപ്പെടുകയും ഈടാക്കുകയും ചെയ്യുക, ലൈസൻസുകൾ നൽകുക, പെർമിറ്റുകൾ നൽകുക തുടങ്ങിയ കർത്തവ്യം നിറവേറ്റുന്നതിനായി തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ എടുക്കുന്ന തീരുമാനങ്ങൾക്കെതിരെ പൗരൻമാർ നൽകുന്ന അപ്പീലുകളും റിവിഷനുകളും പരിഗണിക്കുകയും തീർപ്പാക്കുകയുമാണ് ട്രൈബ്യൂണലിന്റെ ചുമതല.

2015 മുതൽ 2022 വരെ ട്രൈബ്യൂണൽ മുമ്പാകെ ഫയൽ ചെയ്യപ്പെട്ട 3,246 കേസുകളിൽ (അപ്പീലും റിവിഷനും റഫറൻസും) 2,573 കേസുകൾ തീർപ്പാക്കാനുണ്ട്. തീർപ്പാക്കാനുള്ള കേസുകളിൽ 2,352 എണ്ണം (2022 മാർച്ച്) 2015 മുതൽ 2021 വരെയുള്ള വർഷങ്ങളിലേതാണ്.